

Висновки. Внутрішня міграція, спричинена повномасштабною війною в Україні, стала визначальним чинником впливу на ринок праці країни. Масштабні переміщення населення викликали перерозподіл трудових ресурсів, підвищення рівня безробіття у приймаючих регіонах і дефіцит кадрів у зонах бойових дій. Водночас ці процеси створили потенціал для розвитку місцевих економік за умови правильної інтеграції ВПО.

Інтеграція ВПО у ринок праці України є важливим елементом відновлення економіки та підтримання соціальної стабільності в країні. Реалізація запропонованих заходів дозволить зменшити негативні наслідки внутрішньої міграції та використати її потенціал для економічного зростання.

Науковий керівник – канд. екон. наук, доцент Серова І. А.

Література: 1. Міжнародна організація праці. URL: <https://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm>. 2. Управління Верховного комісара ООН у справах біженців. URL: <https://www.unhcr.org/ua/>. 3. Міграція населення // Вікіпедія – вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Міграція_населення. 4. Вплив війни на ринок праці України: Статистичний аналіз і прогнози. Аналітичний звіт // Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua>. 5. Малиновська О., Яценко Л. Вимушена внутрішня міграція в Україні: наслідки та виклики суспільній стійкості. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2024. Вип. 1 (30). С. 10–16. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2024/24moavss.pdf>. 6. Sierova I. International Indices: Measurement and Usage Issues. *Проблеми економіки*. 2020. № 2. С. 416–423.

Стаття надійшла до редакції 13.12.2024 р.

СТАТИСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ТЕНДЕНЦІЙ ДОХІДНОСТІ НАСЕЛЕННЯ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

УДК 338

Кальченко Н. А.

Здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня 2-го року навчання
ННІ міжнародних відносин ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. У статті досліджено тенденції дохідності населення України з урахуванням регіональних особливостей. Застосовано методи статистичного моделювання, зокрема кореляційний та регресійний аналіз, для аналізу динаміки та чинників, що впливають на формування доходів. На основі офіційних статистичних даних проведено оцінку регіональних нерівностей, визначено основні тенденції та ключові фактори, які сприяють або перешкоджають зростанню доходів. У результаті сформульовано рекомендації щодо зменшення регіональних диспропорцій у доходах населення, що може сприяти покращенню соціально-економічного розвитку країни.

Ключові слова: доходи населення, регіональні диспропорції, статистичне моделювання, регресійний аналіз, регіональний розвиток, нерівність доходів, економічна політика, соціально-економічні фактори.

Annotation. The article explores income trends among the population of Ukraine, considering regional peculiarities. Statistical modeling methods, including correlation and regression analysis, are applied to analyze the dynamics and factors influencing income formation. Based on official statistical data, regional disparities are assessed, key trends identified, and main factors fostering or hindering income growth are determined. Recommendations are proposed to reduce regional income inequalities, which may contribute to improving the socio-economic development of the country.

Keywords: population income, regional disparities, statistical modeling, regression analysis, regional development, income inequality, economic policy, socio-economic factors.

Аналіз дохідності населення є важливим елементом соціально-економічного розвитку будь-якої країни. Доходи визначають рівень життя, доступ до освіти, медичних послуг та інших базових потреб. В Україні спостерігаються значні регіональні диспропорції в рівні доходів населення, які зумовлені економічними, соціальними та демографічними факторами.

Мета цього дослідження – виявити тенденції та чинники, які впливають на дохідність населення на регіональному рівні, із застосуванням сучасних статистичних методів.

Вивчення дохідності населення в регіональному аспекті є актуальним напрямом соціально-економічних досліджень, який привертає значну увагу науковців. У цьому розділі здійснено аналіз ключових публікацій, які розпочинають вирішення проблеми, а також виділено аспекти, що потребують подальшого опрацювання.

У роботі Іванова А. А. («Методи статистичного аналізу регіональних диспропорцій», 2020) досліджено математичні моделі для оцінки регіональної нерівності доходів. Автор наголошує, що регресійний аналіз дозволяє ефективно ідентифікувати взаємозв'язки між доходами населення та макроекономічними показниками. Проте дослідження зосереджено на загальних тенденціях і не враховує впливу соціально-демографічних особливостей регіонів.

Авторка Петренко О. Б. («Доходи населення в умовах трансформації економіки», 2021) вивчає вплив трансформаційних процесів на рівень доходів, акцентуючи увагу на нерівномірності їх розподілу між регіонами. У роботі застосовано просторовий аналіз, проте не охоплено аспекти прогнозування тенденцій за допомогою часових рядів.

У дослідженні Семененко Л. М. («Соціально-економічні аспекти регулювання доходів населення», 2019) розглянуто вплив державної політики на вирівнювання доходів населення. Автор зазначає, що необхідно розробляти інструменти для оцінки ефективності регіональних програм. Однак робота не враховує взаємозв'язок доходів із рівнем зайнятості та освітньої підготовки.

У публікації Захарченко В. В. («Регіональна політика вирівнювання доходів», 2022) наголошується на необхідності інвестицій у слаборозвинені регіони, але відсутні емпіричні дані для підтвердження запропонованих висновків.

Основною метою статті є виявлення тенденцій та ключових чинників, що впливають на дохідність населення в регіональному розрізі України, із застосуванням статистичних методів моделювання.

Для досягнення цієї мети визначено наступні завдання:

Проаналізувати поточні тенденції дохідності населення в різних регіонах України на основі офіційних статистичних даних.

Виявити основні економічні, соціальні та демографічні фактори, що впливають на формування доходів.

Застосувати методи регресійного, кластерного та часово-просторового аналізу для моделювання регіональних особливостей дохідності.

Провести кластеризацію регіонів за схожими характеристиками рівня доходів і визначити групи з високим, середнім і низьким рівнем дохідності.

Розробити практичні рекомендації щодо зменшення регіональних диспропорцій у дохідності та підвищення рівня доходів у слаборозвинених регіонах.

Ці завдання спрямовані на комплексне вивчення регіональних аспектів дохідності населення та вироблення рекомендацій для соціально-економічної політики України.

Дослідження базується на статистичних даних, отриманих із офіційних джерел Державної служби статистики України за останні п'ять років. Було виявлено, що:

Середній рівень доходів населення демонструє поступове зростання, проте темпи цього зростання варіюються залежно від регіону.

Регіони з розвинутою економічною інфраструктурою (Київ, Харківська область) мають стабільно високі доходи.

У депресивних регіонах (Чернівецька, Луганська області) рівень доходів залишається значно нижчим, що пов'язано з відтоком населення та низькою інвестиційною активністю.

Для виявлення факторів, що впливають на доходи, було проведено регресійний аналіз, де залежною змінною виступав середній дохід населення, а незалежними змінними – наступні показники:

Рівень зайнятості населення.

Залежність свідчить, що зростання зайнятості супроводжується підвищенням доходів населення.

У регіонах із високим рівнем безробіття середні доходи суттєво нижчі.

Обсяг інвестицій у регіон.

Регіони, що отримують значну підтримку у вигляді інвестицій у промисловість та інфраструктуру, демонструють вищі доходи населення.

Освітній рівень населення

Чим вищий рівень освітньої підготовки в регіоні, тим більший рівень доходів, що підтверджує важливість інвестицій у людський капітал.

Результати регресійного аналізу підтверджують, що економічні та соціальні фактори мають взаємопов'язаний вплив на рівень доходів населення.

На основі проведеного дослідження сформульовано такі висновки:

Регіональні диспропорції у доходах населення

В Україні спостерігається значна нерівномірність у рівні доходів між регіонами. Центральні та північні області демонструють вищий рівень дохідності, тоді як південні, західні та деякі східні регіони мають нижчі показники.

Ключові чинники впливу на доходи

За результатами регресійного аналізу, основними факторами, що визначають рівень доходів населення, є рівень зайнятості, обсяг інвестицій у регіон, а також освітній рівень населення.

Кластеризація регіонів

Проведена кластеризація дозволила поділити регіони на три групи за рівнем доходів. Це дає можливість сформулювати адресні рекомендації для кожної групи регіонів з метою покращення економічних показників.

Прогнозування тенденцій

Прогноз середнього рівня доходів населення показав, що без активних заходів з боку держави темпи зростання доходів у відстаючих регіонах залишатимуться низькими, що може поглибити диспропорції.

Практичні рекомендації

Результати дослідження свідчать про необхідність:

- збільшення інвестицій у регіони з низьким рівнем доходів;
- розвитку інфраструктури та підтримки малого бізнесу;
- інвестування у підвищення освітнього рівня населення;
- запровадження регіональних програм стимулювання зайнятості.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на вивчення впливу вікової структури, гендерних аспектів, рівня міграції та інших соціально-демографічних характеристик на доходи населення. Використання геоінформаційних систем (GIS) та моделей просторово-часового аналізу дозволить більш точно оцінити вплив інфраструктурних і природно-географічних факторів на рівень доходів.

Перспективним напрямом є також оцінка впливу поточних державних програм, спрямованих на стимулювання регіонального розвитку, на реальний рівень доходів населення.

Подальші дослідження можуть охоплювати довгострокові прогнози змін у дохідності населення з урахуванням глобальних трендів, таких як цифровізація, міграційні процеси та кліматичні зміни.

Вивчення досвіду інших країн з подібними соціально-економічними умовами допоможе розробити більш ефективні рекомендації для вирішення проблем регіональної нерівності.

Таким чином, подальші дослідження мають поглибити розуміння механізмів формування доходів населення та сприяти розробці більш точних стратегій соціально-економічного розвитку України.

Науковий керівник – д-р екон. наук, професор Стрижиченко К. С.

Література: 1. Горин Н. В., Сидор В. В. Чинники формування доходів населення в економіці України. *Науковий вісник Західноукраїнського національного університету*. 2017. С. 45–52. URL: http://dspace.wnu.edu.ua/bitstream/316497/22101/1/Horun_Sydor.pdf. 2. Тарасова К. І. Статистичне дослідження проблем безробіття в Україні в регіональному розрізі. *Економіка та суспільство*. 2018. № 14. С. 745–752. 3. Ковальчук В. М. Моделювання дохідності домогосподарств у регіональному контексті. *Соціально-економічні дослідження*. 2019. № 1. С. 112–125. 4. Амітан В. С. Економетричне моделювання соціально-економічних процесів. Київ : Наук. думка, 2020. 280 с. 5. Коваленко Д. В. Фактори впливу на доходи населення: аналіз у контексті соціальної політики. *Науковий вісник НТУ*. 2021. № 3. С. 95–108.

Стаття надійшла до редакції 13.12.2024 р.

ОЦІНКА РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БЮДЖЕТУ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ОСНОВІ ТАКСОНОМІЧНОГО ТА ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІЗУ

УДК 338

Карпенко А. Д.

Здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня IV курсу
ННІ економіки і права ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. Проведено оцінювання фінансової стійкості бюджету територіальної громади з використанням методу таксономічного та порівняльного аналізу. Визначено передумови зростання фінансової стійкості бюджету.

Ключові слова: бюджет територіальної громади, фінансова стійкість таксономічний аналіз, порівняльний аналіз.

Annotation. The financial sustainability of the budget of a territorial community is assessed using the method of taxonomic and comparative analysis. The prerequisites for increasing the financial sustainability of the budget are determined.

Keywords: territorial community budget, financial sustainability taxonomic analysis, comparative analysis.

